



**QUINZENARI DE PROPAGANDA**

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ. . . Plassa Constitució, 9.

DELEGACIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ. Associació Popular Regionalista. Escudellers Blancs, 8 1.<sup>er</sup>

Lo REGIONALISTA circula per medi de Propagadors, que son los qui prenen un número determinat d' exemplars, pagantlos al següents preus:

Una acció (100 exemplars)	costa cada número	2'50 ptas.	} Compresos gastos de correu pera Catalunya
Mitja ( 50 — )	— — —	1'25 "	
Un quart ( 25 — )	— — —	0'65 "	
Un vuytè ( 12 — )	— — —	0'35 "	

S' envia un sol exemplar a qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.

Lo Catalanisme es defensor de la Pàtria, de Deu y de la Regió.  
RIERA Y BERTRAN.

(De son discurs en l' Assembla de Girona).

No s' tornan los originals — Es lliure la reproducció dels treballs — Pagos a la bestreta — S' admeten sellos de correu y documents de fácil cobranza.

**A REVEURE**

Nostres llegidors saben lo que ha sigut lo procés anomenat de *La Suripanta*: en ell quedà demostrat que 'n Ferrer y Codina havia fet un altre plagit y que no podent aquet senyor, defensarse del calificatiu de plagiari, aprofità alguna paraula que 'l criticà en Joseph Ximeno Planas, va estampar en un de sos articles, pera esbravarse contra nostre amic fins al extrém de ferli embargar los mobles y d' enviarlo al desterro per cinch anys.

Si algun apreç 'ns mereixés en Ferrer y Codina, l' hauria avuy perdut: may un escriptor s' ha valgut de semblants armas pera ferir a un escriptor contrari.

Peró no 'ns entretinguem en comentaris. Un home que ha escrit bestiesas com *Toreros d' hivern*, no mereix, ni que li dediquem una ratlla. Desgraciadament lo Teatre Catalá, ha de tenir també sa taca negra.

No cal dir donchs, que la desgracia, o més ben dit la honra, perquè hi há condemnes que fan honor al que las sofreix, que s' ha fet al Sr. Ximeno, va despertar la simpatia dels molts amichs que té a Catalunya.

Per xó no es estrany, que després dels molts obsequis de que tenen ja noticia nostres llegidors, arribada la hora de que nostre amic deixés la ciutat de Barcelona, pera dirigir-se a Sant Celoni, lloch escullit pera son desterro, un bon número de sos amichs, reunits en germanivol ápat li demostressin l' apreç que 'ls mereixia y lo sentiment que sentían de véure 'l deixar la Comtal ciutat, obligat per una condemna que no 'ns atrevim a calificar. Entre 'ls concurrents s' hi veyen elements de representació sobre tot en lo camp de la literatura catalana, delegats de molts associacions y periódichs, entre 'ls que no hi faltavan los de *La Popular* y *Lo REGIONALISTA*. Al final hi hagué molts brindis, recordarem no més lo del president de *Lo Niu Guerrer* prometent que cada any organís una expedició per anar a visitar al Sr. Ximeno y la nota final d' En Conrat Roure, que es l' epigrama que insertém en altre lloch d' aquet número. En Ximeno, conmogut, com es de suposar, doná las gracias a tots ab pocas paraulas, pocas sí sí, peró las necessarias per expresar son agrahiment, y la decisió de seguir ab més fermesa que may sa campanya en pró de nostre teatre.

D' allí s' dirigiren tots a la estació, ahont molts altres companys s' esperavan, y allí la despedida, fou tan cordial com era d' esperar. La surtida del tren fou saludada ab un nutrit aplauso.

Pot quedar content lo Sr. Ferrer y Codina. Nosaltres al despedirnos de nostre amic Ximeno des de las columnas de *Lo REGIONALISTA*, sols li dedicarem un mot:  
¡A reveure!

**LA AUTONOMÍA DELS SAGASTINS**

Al comensament de la guerra de Cuba, quan encara la autonomia podia ser un medi pera acabar-la, los catalanistas y alguns republicans federales, eram los únichs que demanavan la resolució del problema colonial en sentit francament autonomista. Per aquesta rahó se 'ns tiraren demunt tots los periódichs patrioters, delatantnos de la manera més indigna com a enemichs d' Espanya, filibusters, mambisos, etc., etc. Tant fou aixís, que las denuncias y las delacions públicas y privadas no van parar, fins que 'l Govern, aplicantnos una disposició dictada contra criminals dinamiters, decretá la suspensió del simpátich diari barceloní *La Renaixensa* y del quinzenari *Lo REGIONALISTA*.

¿Qui ho havia de dir que una causa per la que encara sofreixen dos periódichs, es avuy la bandera d' esperança de tots los desballestats partits madrilenys?

Si; los que al Catalanisme maltractavan, los mateixos que 'ns insultavan y delatavan, avuy pregonan per tot arreu que la autonomia es la única salvació de la soberanía d' Espanya a la isla de Cuba.

¡Ignorants! Avuy la autonomia no es cap remey; en aquesta qüestió 'ls patrioters han fet tart, com ne fan sempre. Avuy los mateixos separatistas cubans ho han dit, la autonomia no es cap salvació, ni cap remey. Podrá serho demá, però avuy es sols una demostració de que tants y tants sacrificis com ha fet Espanya, no li han donat ni la esperança d' una gloriosa victoria.

Més no es aquet lo punt que volém tractar. Volém presentar als nostres llegidors d' una manera clara y convincent, una nova proba de que l' esperit castellá avuy dominant a Madrid, no sab lo que es ni lo que significa la paraula autonomia. Mil vegadas ho hem dit, mil vegadas ho hem sostingut, que l' esperit castellá, centralista per temperament y absolutista per tradició, era incapás de comprendre lo que significa l' autonomia y 'l regionalisme.

En Cánovas ab sas reformas, pomposament calificadas d' autonomistas, no ha fet més que una serie de disposicions descentralisadoras de carácter

administratiu, una mica amples per lo que 's refereix a la qüestió aranzelaria, sacrificant la industria catalana, pera afavorir als fabricants dels Estats-Units, calificats, poch temps enrera, de tucinayres y altres bestiesas pe'ls patrioters dels diaris rotatius.

Are es en Sagasta, 'l que ha aixecat la bandera de la autonomia, preteneat esser lo mes antich y 'l mes consegüent dels autonomistas espanyols.

¡Pero quina autonomia, valgans Deu!

¿La voleu saber de bona tinta?

Donchs miréu com la descriu en Moret:

«Tot alló que es guerra, marina, estat, direcció general de la vida directa de las lleys civils, administrativas y políticas, nomenclament dels individuos que han de constituir los tribunals, tot aixó es del poder de la Metròpoli. (Espanya).

«Elecció de las corporacions populars, determinació de sas funcions *dintre de la forma general espanyola*, intervenció en los diferents rams de sa riquesa local, formació d' aranzels, medis de desenrotllar sos empréstits locals, son crèdit y sa vida bancaria en diferents institucions, instrucció, etcétera, (aquest etc., salva molts compromisos que poden venir) tot aixó serà de la competencia de eixa Diputació provincial, elegida per las mateixas lleys electorals que tenim a Espanya.»

¡Pobres sagastius!

D' aixó ne diuen autonomia.

Y fins tenen la pretensió d' haver sigut sempre autonomistas. Ab tota la tranquilitat diuen; «*Hemos ido siempre a la autonomía.*»

¡Beneyts! S' ha acabat ja 'l temps dels tontos los sagastins, son y han sigut sempre centralizadors. Lo que hi há, es que de tan sentir a dir que la autonomia era lo remey pera normalisar la situació de Cuba, per fi ho han arribat a oreure.

Peró ho han cregut tart.

Quan la autonomia seria un pegat en un banch. Y sobre tot la autonomia sagastina, que no es la tra cosa que la de 'n Cánovas, deixatada ab un mica d' himne de Riego,

Que es una essencia estravada y passada de moda. Per nostra part, encare que autonomistas fins a moll dels ossos, estarém molt contents de que l' autonomia sagastina no s' apliqui may a Catalunya, si no la reforman una mica, que possats a fer no seria pas molt estrany, encare que fessin una pobre copia de sistemas estrangers.

A. MALLSOL.



## ALS BASCONGATS

Lo dia 21 d' aquèl mes, fou l' aniversari d' aquell jorn terrible, en que 'l Centralisme representat pera en Cánovas del Castillo, va arrebastarvos vostres nobles llibertats.

Lo dia 25, van reunir-se sota 'l sagrat arbre de Guernika, pera refermar la protesta contra la expoliació de que son víctimas.

Los catalans que també sofreixen un jou semblant, los catalans regionalistas que treballan per la llibertat de sa Pàtria, y per la de tots los pobles dignes que aspiran a viure la vida de sas lleys y tradicions, vos envian un afectuós abràs de germanor y fan prechs per que ben aviat poguém junts entonar l' himne sant de la victòria.

¡Visca la Euskaria!

¡Visca Catalunya!

¡Visca la germanor dels pobles detentats!

¡Abaix lo Centralisme!

## ¿TOTHOM ES AUTONOMISTA?

Qui ho havia de dir.

Avans los pochos que defensavam com a únic remey pera acallar las justas aspiracions dels honrats cubans, la concessió d' una ample autonomia, eram titllats de filibusters, de mal patriotas, d' anti-espanyols.

L' única premsa d' Espanya, la catalanista, y ab algunas excepcions, certs periòdichs federals, n' eran motejats a cada pas. Fins a punt d' ésser portats als tribunals de justicia sols per defensar lo criteri de concessions autonòmicas.

Are hem ben cambiat de solfa. ells son més filibusters que nosaltres, donchs a excepció d' aquells *albigesos* de *La Dinastia* que parlan a tothora del *prólogo de la independencia* y dels partidaris del tradicionalisme en sas dos branques, nocedalins y carlins, qui més qui menos, pot darne lliçons al mateix partit autonomista antillà.

Després d' iniciarse un cambi de sistema ab tendencias autonòmicas, en las *grans* reformas sortidas del cervell d' aquell colós, home d' Estat, senyor de tots los espanyols del monstruós Cánovas, ha vingut en Silvela y també creu impotentia l' acció militar pera acabar allò; y en Sagasta per no ésser menos, nos diu qn' ell sempre n' ha estat partidari, y qu' ha d' ésser ben ample, però que la qu' ell aplicaria sería *genuinamente española*. Ab la qual mena d' autonomia, que será una panacea, Cuba, quedaria com una basa d' oli. Are sí que creyém trobada la pedra filosofal.

Lo anti-reformista y entremaliat Romero, diu que convé satisfer als cubans, però que d' aixó s' en encarre garán los seus amichs, que son los que deuen ferho.

Lo més xocant es que després de proclamar-la, tothom es creu prou apte pera plantejar-la, y la veurém posada en planta, si aixó es possible, desempenyant una irritant farsa, precisament per los seus més grans detractors. Lo partit de l' unió constitucional y 'ls incondicionals espanyols los més acèrrims enemichs de tota reforma y concessió — los cacichs mangonejadors

que viuen bè ab l' estat actual de cosas; — los negreros que encare hi quedan amichs d' en Romero, tota aquesta calanya de gent s' han ofert al Govern pera plantejarlas perquè ells las creuen justas y procedents. Qué 'ls ensembla. Volen més garantia d' honradesa y d' acert.

Y lo mateix Weyler, l' enemich sistemàtic de tota concessió, lo partidari *à outrance* del hasta la última gota (dels seus soldats per suposat), tindrà pit pera portar lo tinglado, si es que no hagin fet salat.

Perqué lo que 's ab l' estat de extermini y desolació que presenta l' Isla — que tothom hi ha contribuït prou, ell potser més que cap; — y ab lo envalentonats qu' están los separatistas com ho prova la darrera proclama del general Gomez; es molt difícil.

Peró los elements moderats tant del camp separatista com los que no s' han mogut de sas llars, dat l' desastrós estat econòmic y la crisi que presenta la Gran Antilla; haguera estat fàcil y fins era molt possible si vejessen més sinceritat, que haguessin caygut al parany; cosa molt improbable, desde que veuen l' alcans que tindrà, al batejarla ab lo nom de *genuinamente española*, y l' ésser plantejada per un home que representa allí la política *guerrera* y que no 'ls inspira cap confiança.

Además que 'ls cubans tenen un bon xich d' experiència — sobretot desde 'l Zanjón ensà — y coneixen bé prou los polítichs madrilenys.

Y anant discutint si es més autonomista en Sagasta qu' en Silvela, trenta mil mares (¡quántas d' ellas catalanas!) están neguitosas pensant rébrer noves de sos estimats fills, que jauhen en malaltits y febrosenchs en los hospitals de Cuba; presenciém l' invasió de las provincias occidentals de tant temps pacificadas; y lo inconmensurable Weyler lo segon Moltke nos entreté enviatnos noticias de referencias pera fer lo folletí sovintet y ben amanit pels periòdichs rotatius, matantse o enmalallintse als qui li convé o embarcantlos cap als Estats Units, sistema que deu créurer més decorós, donchs avans nos las enviaba confirmadas, y 's desmentian a l' endemà, però que de tots modos resulta indigne per un general en jefe, que no pugui trasmètrer noticias certas y sí sols de referencias; tot aixó mentres nos estém desagnant inútilment y ab la amenssa de noves llevas sempre al demunt, y endogalant lo pa dels nostres fills.

Quanta ignominia pera 'ls pobres ciutadans d' aquèl malaventurat Estat.

Quántas responsabilitats per los autonomistas d' última hora!

J. B. T.

## BARREJA

Nota còmica.

Durant l' estancia del gran ministre Reus a Sarrià, l' escura butxacas dels pobres, s' escaygue a ferse un pregó que com tots los de casi tots los pobles se fan encare català, y al dir lo nunci «Per ordre del Sr. Alcalde» se tregué la gorra, y quant parlà de la vinguda del ministre res va fer ni dir.

Qué diria lo Sr. Ministre si sabés aquesta prova de descortesia, y are que l' han fet *hijo adoptivo* de Sarrià.

De segur que no *crucificava* a son Batlle.

En Silvela en lo seu prurit de fer frasses, nos parla de la *liquidació* de Cuba. Y no s' escandalitsa de dir que si hem de lluytar ab tot un poble, val més deixarlos l' independència.

Encare no s' en ha convènsut.

Com no; si 200 mil soldats *espanyols*, l' exèrcit més gros que Europa ha enviat a América (com deyan los patrioters) no han pogut en més de dos anys acabar allò, estant l' insurrecció com al principi o pitjor.

Qué 'ls sembla dels escàndols de la plassa de toros de Barcelona.

Qué diuen los defensors del espectacle *neoclassical*. Ilustran al poble actes semblants.

Y los que diuen que porta vida y negoci a las poblacions.

Aixó que ho pensin los *castanyolas*. Encare; com que si han gastat los cuartets are solen fer propaganda perquè veuen que aquí ni una no arrelará.

No 'n volém d' espectacles que com a resultat son causa de desordres y escàndols.

Aixó 's deixa pels *alarbs moderns*, pels que fan adelantar las professons, per anar a la plassa.

En Moret va dir á Zaragoza, que 'l general Weyler porta al govern per *tortuosos senderos*.

¡Cuidado en perdres!

Tindriam un sentiment de que perdessim al *simpàtic* Cánovas y a la seva gossada.

¡Cóm ho faria pobre Espanya sense tants *talents*!

\* \*

Peró ¿a quins *senderos* deuria referirse 'l caragirat de Moret?

Parla de 'n Weyler.

Deurán ésser *senderos* de Cuba.

¡Ay mare quina por!

¡Tán negres que son las cosas de Cuba!

\* \*

Aquí convé que 'l llegidor sigui tot aurellas.

Diu en Moret:

«El Gobierno pretende resolver la cuestión de Cuba, pretende acabar con la insurrección y lograr la paz. ¿Cómo? ASOLANDO Y DEVASTANDO. ¿Cómo? DESTROYENDO LA ISLA DE CUBA. He aquí el problema militar. Las columnas españolas (las espanyolas, no confondre) marchan á través de los campos exigiendo en cumplimiento de un bando, que todos los campesinos se retiren á las ciudades. EL QUE NO OBEDECE ESTA ORDEN ES PASADO POR LAS ARMAS. Enseguida las columnas (las espanyolas, no confondre) INCENDIAN Y DESTROYEN AQUELLAS PROPIEDADES que quedaron en pie y que aún existian después de la irrupción de Martí y Máximo Gómez.»

¡Si aixó ho diguessim nosaltres! Se 'ns tirarian al demunt tots los *Cieros* de la Peninsula, y no pararian fins que 'ns haguessin fet anar pe 'ls volts de Ceuta.

La sort que ho diu en Moret, y ab la seva capa nosaltres podem ferho córrer.

En honor de la veritat, devem dir, no obstant, que 'l *fosforito* lliure-cambista, demostra en lo párrafo copiat, que no te gayre memoria.

En Martí, lo difunt director del alsament separatista cubà, no va fer cap *irrupción*. Avans de la primera que van fer l' Anton Maceo y en Máxim Gómez, va morir en Martí en aquella *sangrienta* batalla, lliurada per ordre del general espanyol Salcedo.

Y per cert, que en Martí anava previngut ab un *Detente bala*, que no li va servir de res.

Es que pe 'ls Mausers espanyols, no hi valen recomenacions de cap mena.

¿No 'ls sembla que hi fet una frase ben patriotera?

Estich segur que quan ho sàpigan, fins a *La Publicidad* me llogarán per *chico de la prensa*.

\* \*



L' ESPECTACLE "NECIONAL,"

Una frase d' en Moret: «El ejército es la patria (i pobre patria! aviat ho serà tot) es la guerra y la energia condensada por todos nosotros.»

Protesto: L' exercit no crech que tingui gens d' energia condensada del Sr. Moret.

De meva tampoch ne te gens, vaig treure blanch.

Tampoch ne te de molts coneguts meus. Que van pagar trescents duros.

Una altre frase: «... autonomia es una tendencia a la descentralización.»

Se veu que hi enten.

Pot lo Sr Moret tornarsen a estudi, per que donar aquestas definicions d' autonomia, no 'l fa pas esser gayre sabi.

Aquesta es grossa: «... yo respondo de que en el campo enemigo están dispuestos a tratar con nosotros para establecer la paz.»

Veus aquí una altra de nova.

En Moret confessant que está en relació ab los filibusteros.

Per que aixó d' assegurar nos que sab de bona tinta que están disposats a tractar de la pau, per are no pot ferse més que tenint conficencias molt confidencials.

Sabiam que 'n Moret, estava acostumat á tractar ab los estrangers quan venia 'l cas de fer mal a la industria catalana; pero estar relacionat ab los mambicss....

¡Si ho saben a ca 'n Cisro de Barcelona!

Lo menos li publican ls retrato ab aquella perfecció que saben a ca 'n Ciero.

¿Saben? Un d' aquets retratos que no s' semblan a ningú.

A Filipinas diu que tot marcha be.

Si no que 's te por de que la guerra 's converteix en un mal crónich.

Ho sentiriam pe 'ls pobres.

No sembla sino que 'l Govern haiji perdut l' oremus.

Dias enrera, van arribar a Barcelona, una bateria d' artilleria y un esquadró de caballeria, procedents de Filipinas.

Y com no sabian que fer, ho van preguntar a Madrid.

Y Madrid ha disposat que 'l mes entrant, s' entornin cap a Filipinas.

¿No 'ls sembla que aixó es llensar uns quants mils duros a l' aygua?

¡Com que Espanya te tants diners!

No te mes remey que llensarlos.

A la provincia de Barcelona, encara segueixen suspesas las garantias constitucionals.

Es que 'ls autors del crim dinamiter del carrer dels Cambis nous, encara no 's deuen haver descobert.

Per aixó fan servir la suspensió per tot lo que 'ls convé.

Per agafar republicans.

Per posar mordassas a la prempsa catalanista.

Per disoldre centres republicans.

Per no atmetrer reglaments en catalá y per no permetre la publicació de cap diari en nostra llengua.

Tot aixó te molta relació ab los dinamiters.

¿No ho voleu creure?

Pregunteuho al Governador de Barcelona, y al avi Cánovas, disposats a aixecar la suspensió de las garantias, a las quatre de la tarde del día del Judici final.

Lo desenrotlo y propagació dels espectacles brutals, y de las costúms incultas, es un dels signes més explicitos de la decadencia dels pobles.

La historia del Estat espanyol, desde sa unificació, palesament ho confirma.

A mida que s' ha extés y fomentat l' afició a las corruptoras corridas de toros, s' ha adelantat y ha aparegut ab més forsa la decadencia general y la descomposició patent d' aquet mateix Estat, que 's la riota de la Europa.

Lo mateix succehia a Roma, durant lo Baix Imperi, quant los espectacles del Circo alcansaren tot son esplendor y desenrotlo. Alashoras lo poble degradat cridava panem et circenses, lo propi que 'n la Espanya de Carles IV lo poble castellá cridava y encare crida pan y toros. Y aixó en una época en que l' Estat estava en plena bancarrota; en que 'ls vales reales no valian res, en que los avensos serios eran desatesos, y suprimis los estudis de filosofia, (1) creantse com a remey cátedras de fauramaquia, y tancantse las Universitats.

¡Qué t' en sembla poble catalá, d' una civilisació semblant, d' un estat social en que una costúm, que cada dia 's tracta de propagar a Catalunya, está en rahó inversa del grau de cultura y d' avens!

Y mentres l' estúpit poble castellá, depositari y fomentador d' aytal espectacle, portava en triomf a en Pepe Hillo, s' anava preparant la guerra de l' independencia, y 'ls soldats d' un altre Estat invadian al nostre; y ells per aixó continuavan cridant més que may: pan y toros.

Que edificant no resulta tot aixó.

¡Es possible que hi hagin catalans, que prestin son concurs, y vulguin defensar semblants corruptoras diversions, quant un propi periódich castellá de darrers del sigle passat, La Espigadera, l' anomena « la más vergonzosa de nuestras malas costumbres.»

Pera que 's vegi fins ahont han anat junts. la prosperitat del espectacle tauri y lo desastrós estat de l' Hisenda pública, a més de lo qu' hem apuntat avans, de que l' Estat se trobava quebrat, quant s' hi donava gran impuls; farém notar que al compás d' aumentarse lo valor dels toros, la decadencia de l' administració espanyola anava creixent y era més manifesta.

A darrers del sigle XV es a dir, en la Espanya esplendorosa dels Reys Católichs, un toro valia segóns datos de la época, 73 rals y 18 maravedisos; en lo següent, ja 'n valgué 264 y 24 maravedisos, y a las acaballas del sigle XVII, un toro per una corrida costava ja més de 800 rals.

A quantas consideracions no 's presta l' estudi comparatiu del preu dels toros de lidia ab la progresiva decadencia de l' administració espanyola que tant temps nos fa felissos.

Rebutjém donchs, una diversió semblant, no 'ns hi embrutém y no 'ns vulguém asemblar ab un poble, ab qui may hem pogut congeniar, y que 's l' oprobí de l' Estat que usufruyíua.

JOAN GIRONÍ.

CRÓNICA REGIONALISTA

L' afectuosa rebuda que 'l poble vasch - navarro ha dispensat a nostres coristas, supera a tota ponderació. Els obrers catalans haurán pogut observar quins son los sentiments que tothom te, en aquell pays. Fins lo mateix Alcalde de Pamplona Sr. Gorosabel va dirho y en un acte oficial « Que 'ls catalans y 'ls navarros tenen ademés dels llasos de simpatia que 'ls uneixen, un OBJECTE NOBLE COMÚ a abdós pobles, que no es necessari recordar. » ¿No varen entendre l' alusió a la reconquesta de sos furs y llibertats?

(1) Se deya en una Pragmática d' aquell temps que «S. M. no tenía necesidad alguna de filósofos, sino de súbditos buenos» y chulapos com ell; devia afegirhi.

Lo notable Orfeo Pamplonés, se desentranyá per obsequiar als coristas, y 'ls oferi un suculent ápat, en que 's pronunciaren discursos dominant la nota regionalista, y cantantse coplas de la jota per las libertats de Catalunya.

Lo Regiment de Cantabria, casi tot de catalans, també doná probas de que estima a son pays y a sos germans.

Y fins los pobres soldats renunciaren un dia d' haver ¡15 céntims! tot pera obsequiar als coristas.

Tot aixó res diu al Sr. Benages!

— A la Habana molts fills de Catalunya s' han aplegat pera estrényer los llasos d' unió entre ells y sa benvolguda Pátria, en una Associació que 's titola La Casa payral ahont s' han ja celebrat lluhidas veïlladas en qu' han sobressuritt l' amor a la terra. A Santiago de Cuba també n' existeix una de semblant ab lo nom de Joventut Catalana.

— La minoría del Ajuntament de Mataró desentententse de ridículas rutinas, ha comensat a usar en las sessions la nostra llengua nacional.

¡Quin dia ho podrém dir del nostre que sols s' hi sent parlar lo dialecte dels sigrons y encare bastant ben xafat?

— Se publica desde poch a l' Habana, un periódich bilingüe titulat La Opinión Catalana.

— En lo Teatre Bretón de la vila de Malgrat, hi trevalla una companyia de sarsuela dirigida pel tenor cómich En Francesch Periu y concertada per lo mestre de piano En Domingo Martí, qual companyia mereix totas las nostras simpatias puig dona gran importancia a las obras escrites en nostra benvolguda llengua.

Lo dia 4 estrená una comedia en un acte y en vers titulada Vent Forsat original del nostre estimat amich En Domingo Pons y Munné en quin desempeñyo hi prengueren part las senyoras Sanchez y Ferrer, y 'ls senyors Periu, Veguer y Alcalá, quins varen rébrer molts aplausos per la acabada interpretació que dongueren a dita obra essent cridat repetidas vegadas son autor.

— Hem tingut lo gust de rebre las cançons populars catalanas « Sant Ramon » y « Plany » armonisadas pe 'l mestre Enrich Morera, que 's venen en totas las llibrerias al preu de dos rals cada una. En lo número vinent ne parlarém ab més extensió.

— La Veu de Catalunya, há publicat un magnífich número dedicat per complert a la memoria del inolvidable mestre en Gay Saber, En Marián Aguiló.

— Lo setmanari Euskalduna de Bilbao, publicá lo dia 21 de aquest mes, un número extraordinari dedicat a recordar la manera indigna com foren arrebaassats los nobles furs de les regions bascongades.

— Lo dia 18 d' aquet mes, la celebrada societat Catalunya Nova, doná son primer concert matinal en lo Jardí Espanyol de Barcelona.

S' executaren diferentes composicions de Clavé y Mendelsshon, ab una perfecció pocas vegadas obtinguda, per societats compostas d' elements que no coneixen la técnica musical. Las parts principals del programa las ompliren la notable composició Los emigrants d' Irlanda de Gevaert magistralment interpretada y las cançons populars Los Segadors y Plany que 's tingueren de repetir dugas vegadas. La primera que a prechs del public se repetí al final del concert produhí molt bon efecte per lo carácter d' himne y temps marcial que li há aplicat lo mestre Morera. Del Plany, ne parlarém llargament en lo número vinent.

La concurrencia molt nombrosa y desitjosa de que sovinteigin més aquets concerts.

— Los regionalistas gallegos, publicarán aviat un Compendi de las reivindicacions gallegas, escrit en forma semblant a la Doctrina foral de Nabarra y a nostras Doctrinas Catalanistas.

— Lo dia 24 d' aquet mes, l' Orfeo Catalá, doná un notable concert en lo Palau de Bellas Arts de Barcelona, ahont ab tal motiu s' hi reuni una notable y nombrosissima concurrencia. De las facultats artísticas del Orfeo, no debém parlarne, després que té tan ben sentada sa fama artística, nosaltres sols debém fer constar que a instancias del públich tingué de repetir-se lo patriótic « Cant de la Senyera. »

— Nos escrihuen de Marsá, donantnos compte de una notable veïllada literaria-musical celebrada lo dia 18 d' aquest mes en lo teatre del Tivoli de la esmentada població.

— Tenim noticias de que s' están fent treballs pera



organisar una gran reunió de tots los elements regionalistas aragonesos, pera tratar dels medis de treballar, d'acort ab los de las demás regions, pera reconquerir la anyorada autonomia de tots los pobles subjectes al centralisme madrileny.

Nostres companys d'Aragó, trobaran sempre a Catalunya, companys decidits y entusiastas per la noble causa de las llibertats regionals.

— A Santiago de Cuba s'ha constituït una associació titulada «Joventut Catalana.»

— Vegis com al extranger, segueixen ocupant-se de l'mohiment nacionalista catalá.

Diu *L'Intransigent* d'avans d'ahir.

«Al mateix temps lo vell esperit catalanista que s'ha despertat desde uns vuyt mesos, continúa afirmant-se més y més a la provincia de Barcelona, part la mes desentrotllada de la península ahont se suporta pacientment las vexacions del poder central.»

— Al certamen coral que há de celebrarse a Tarragona lo dia de Sant Magí, hi concorrerá la societat *Catalunya Nova*, que depositará son estandart en l'Ateneu Tarragoni de la Classe Obrera.

— La *Associació Popular Regionalista* y la ex-redacció de *Lo REGIONALISTA* de Barcelona, suspés, s'han adherit a la protesta celebrada pe'ls bascongats lo dia 25 d'aquest mes, per medi del següent telefonema:

«Euscalerria. — Arenal, 8. — Bilbao.

La *Associació Popular Regionalista* y la ex-redacció de *Lo REGIONALISTA*, s'adhereixen a vostra patriótica protesta, contra la abolicio dels venerats furs de Bascònia, feta en mala hora en nom de una falsa llibertat. Fém vots pera que Euskaria y Catalunya, subjectes a una mateixa centralisació puguin aviat cantar agermanadas l'himne sagrat de la victoria de nostras anyoradas llibertats.

Marsans, president. — Monfort, secretari»

EPÍGRAMA

— Qué son els plagis? — No ho sabs?  
Lo qué un fa s'en sent dels altres:  
son uns fills de pares pobres; però....  
— Honrats? — Nò; però lladres.

CONRAT ROURE.

GUSPIRAS

Per tornar la llibertat  
¡Bé nos costa, Pàtria amada!  
N' es dintre 'l cor de tos fills  
Qué no 't coneixen encare;  
Més nosaltres cercarém  
Un a un los cors de marbre,  
Y fins qué tots siguin teus  
No ha d' acabar nostra tasca.  
Ma Catalunya, aquell jorn,  
Serás lliure altre vegada.

Cada cop qu' una nova fuetada  
Nostre poble afligeix,  
En lloch de plányem, forsas ne voldria  
Potsé' aixis a la fi despertaria,  
Del somni qu' envileix

Nostra llengua respectada,  
Lo govern de bona fé,  
Llibertat, llei catalana....  
¡Ay Castella castellana,  
Sens tu, qu' estariam bé!

J. CATARINEU.

Premiada en nostre tercer concurs

NADAL

(Acabament.)

Avuy, encara la recordo ben bé, l'impresió que rebia al entrar en l'esglesia cada any per la mateixa diada.

L'altar major rublert de llums; abdues bandes del presbiteri aquelles gerdes garlandes d'enra enrahimada, farcides d'hosties blanques y vermelles que, de lluny aparensaven flors; enceses les llànties totes de les administracions, també arrenjades de neules de colors. Mare, ávia y jo, 'ns asséyem en l'antich banch de casa nostra, en aquell banch qu' encara que rosegat tot lo respall de tan aprofitarhi candelés les velles, y allisat per lo refrech de tants com s'hi havien assentats, tenia no obstant per mí, un no sé qué, de bell y respectable, semblava al arrimarm'hi qu' ho fés als braços de mon avi (D. L. H. P.), y fins avuy encara, me sembla recordar aquella veu que hi sentia sempre, «guarda y estima bé aquest banch, que quant jo petit, la mare ja m'hi portava; avuy es recort meu y de tots antepassats de nostra casa. Quan tú, serás mort, restará aquest banch aquí a l'esglesia, y tots nets que t'estimarán, sempre al assentarshi se dirán amorosos — guardémlo y estimémlo, qu' es recort dels nostres ávis. —»

Y la Missa del Gall es comensava ab lo picaroleig atabalador del rotllo, y lo gemegar de la tenora y lo dringar dels ferrets y les veus escardalenques dels cantors. L'escolanet de careta xamosa, cerimoniosament brindava l'encenser tret poques vegades l'any, y les nevades volutes que se'n desprenien cuytaven a ferse amunt, besant atrevides les polsoses imatges enquistades en barroques, capelletes, esboyrantse entre la lluminaria y les garlandes d'aura...; lo poble, devot s'agenollava, y reverents los jayets acotaven ses testes blanques fins a besar les humides llambordes totes encatífades d'aromátich herbeyó.

Lo vell rector del poble, entonava després ab la major solemnitat aquell *Gloria in excelsis* que rublía l'esglesia d'un goig misteriós é inexplicable, que repetien los del chor, y a tot brand les campanes dalt lo cloquer, y fins avuy al recordarho sembla qu' encara ressoni dintre meu...; y tornava a rodar més depressa lo rotllo dalt lo presbiteri, y les gralles com si haguessen représ coratge, aixordaven, y 'ls marrechs gaudintse'n voidaven llurs piteres plenes de moixóns, qui sortien esverats y aporuguits, volant cap als altars hont trovaren bella rasser.

\*  
\*\*

Acabada la Missa, tothom eixia de l'esglesia... y també sortia jo ab l'ávia, y la mare ab les coques beneytes...; lo pare, com era cantor, baixava del chor sacsejant los cascabells de la panereta, taral-lejant encara l'alegre *tam-pa-tan-tám*..., éll, deixant als seus companys, me prenía de les mans de l'ávia, y ¡ápara!... se'm enpujava damunt les seves espatlles grosses, y 'm donava la panereta perquè volia que la toqués forsa, y qu' estés ben alegre, y se'm enduya a *coll-christófol* vers a la plaça, a veure les ramades de galls diadís qu' ab son glogollar ho posaven tot en renou, a veure com los administradors rifaven los extraordinaris tortells ab lo guinot de les ánimes, a veure los venedors de turróns de neu, dels d'avellana y de quaresma, etc.

\*  
\*\*

Y finalment digne de mencionarse d'aquella diada, era lo dinar; aquell dinar qu' esperavem ab dalé per trencar la rutinaria costum dels altres senzills y poch espléndits, aquell dinar que comensantse per los plats sopés de terra negra, ben acurullats de macarróns molt gruixuts, o (canyeries que'n deya l'ávia, per qué solía posarse un cap de macarró a la boca, y xucarse tot el such del plat), y termenava ab les coques beneytes o 'ls turróns de crocant o quaresma.

No senyors, no, deya mal; acabava ab una bacayna especial que feyam petar casi ajeguts allá en la bancalada de vora al foch; quedant los plats arrestellats per damunt la taula..., muntarulls de rebells y enginys de coure per damunt l'ayguera..., les cassoles a terra

qué, roncant feyan giravoltar los gossos del vehinat..., les estovalles encare posades, ab clapes de ví, y sembrades d'ossos y rosegalls de fruytes, ab les coques ja ensatades al bell mitx y la lluenta ganiveta al damunt... y nosaltres roncant, los llavis babosos..., y 'ls galls cantant en mitj d'aquella quietut estranya, d'aquella son de borratxo en qué dormia la naturalesa..., y 'ls tíons llengotejant en la llar..., lo llum de ganxo penjat sota la xameneya a punt d'apagars..., y 'l vent batent de tart les portes de la gólf..., y avansant la fosca.

Y l'ávia — ¡pobreta ávia! — encenia la llumenera y m'agafava cuidant que no'm despertés, y se'm enpujava a la cambra, y 'm ficava al llit, acotxantm'hi y omplint de petons mos llavis cremorosos de tant lleminejar, y després fugia de puntetas fent cruixir los fustots vells de la barana, somrisenta y cofoyosa, hoy resant al Angel de la Guàrda per mí.

Y al endemá, somniant que 'ls coixins també cagaven turróns, me deixondia cercant ab dalé per sota d'ells y per entre los plechs dels nevats llensols, lo somniat bocí d'aquells de quaresma, y no trovantlo, me posava a somicar, per qué ¡está clar!, llavors, me sabia greu que no poguessem tornar al dia de Nadal, com avuy encara me'n sab, lo no poguer tornar may més en aquells temps en qu' era jo l'amor de l'Ávia!

RAMÓN GARRIGA Y BOIXADER.

BIBLIOGRAFIA

*La fi del Compte d'Urgell*. No intentarém fer cap crítica d'eix libre puix qu' es una crónica del sigle XV arreglada a la ortografia actual y editada per la llibrería de la veu de Catalunya. No obstant darém un aplauso a dit setmanari per la bona idea de popularisar una crónica de tanta importancia.

En ella son autor anónim y presencial en molta par del fets descriu la trista fi d'n Jaume 'l Desdixat ab claretat y justesa senyalant als principals autors de la trista mort del Compte d'Urgell.

Es una crónica molt interesant, lo qué 'ns obliga a recomenarla a tots los catalans que vulguin trobar datos fermes ab qué renfermarse ab son amor a la Pàtria Catalana.

Se ven al preu d'una pesseta en las principals llibrerías y en l'Administració de la Veu de Catalunya.

*Los Cataláunichs*, per Mossen Antoni Taulet. Hém rebut ab aqueix títol la primera part d'un poema dedicat a cantar las gestas d'Atila.

Está editat per l'impremta de'n Jaume Puigventós ab molta elegancia y pulcritut.

Nos reservem nostre opinió fins a veure l'acabament del Poema.

T.

PETITA CORRESPONDENCIA

M. B. — Barcelona. Sa poesia no fa pel carácter de nostre quizenari. No volém saber res d'amors, mentres no sigui 'l de Pàtria.

E. G. — Barcelona. Sa composició per sa extensió no pot publicarse; l'esperit 'ns agrada.

F. X. T. — Vilassar de Dalt. Conformes ab sa carta, menos ab lo dels castellans. Per lo demás disposi.

L. N. — Manresa. Nos sobra original. Además qué nostre periódic no es principalment literari.

B. de R. W. — Lo seu article es massa llarch per nostre quizenari. Además hi há algún concepte de poca importancia qué no s'avé ab las verdaderas ideas regionalistas.

LO REDACTOR-QUEFE.

E. P. — Bruch. Li enviarém 25 exemplars del número qué indica.

E. E. — Marsá. Repetit l'envió.

E. C. — Manresa. Se li envían 12 exemplars.

L'ADMINISTRADOR.